Reg. No. M. 2730.

సం॥రం. చందా 3—0—0.

స్వతంత్రరైతు

ప్రతి శుక్రవారము ప్రకటింపబడును.

సంపాదకుడు:— దేశిరెడ్డి శేషురెడ్డి.

సంపుటం ౧ | ౧౯౩౧ నవంబరు తే ౧౩ ది శుక్రవారము. | సంచిక ౭

మూషిక మహా జనసభ.

ఎద్దుప్రదేశాలలోని మెండిగోడల మీదను, కల్లుదుకాణాములవద్దను సందుగొందులలోను, పాయఖానాకొద్ది గోడలమీదను సహా అంటించి వారు వాళ్ళ నోటీసులు 20—10—31 తేదీన మూషిక మహాజనసభ జరుగునుందని రెండురోజులముందే గోడలపై పెట్టుకొన్న వాండ్లంతా జరుగు హాజరుకావలసినట్లు, వాండ్ల స్వంత ఖాకీవల్ల [illegible] వారిని బలాత్కారముచేసి పెద్ద ఆర్భాటంతో మూడువాళ్ళు తప్పెటలు వాయించు [illegible]రు. [illegible]వారి కూడబెట్టడం, చెరెడ్డివారి ఖర్చులు మేపడం. [illegible]మైనె. యింతలో కృష్ణవర్ణ [illegible] సమీపించింది. [illegible] తే 20 ది ఉదయం మొదలు తోకగల మూషికములు, [illegible] లేనివి, గాదకింద నుండునవి, ధాన్యపు కొట్ల క్రిందనుండునవి, గ్రామవెలుపలి భాగముల సంచరించునవి, చెట్టున పుట్టినమరిచిన మూషికములుసహా, తిండిలేక [illegible]ములుగా [illegible] నీరసంతో, జీర్ణవస్త్రములుగు [illegible] పెట్టుకున్న పుట్టగోచులతో ఉగదాముననే [illegible] సభకుపోయినవి. సభ యొక్క [illegible] అల్పమైనను [illegible] మూషిక [illegible] చాలా గొప్ప [illegible] యుండెను. ఇంత [illegible] సీమలనుండి ఒక పెట్టెనిండా [illegible] కొన్నిటిని మూషిక మహాసభకు [illegible] సంహారము అలంకరించినవి. అంతలో స్వభావసిద్ధమైన [illegible] ప్రారంభమై కొన్ని మేటి మూషికముల చేరి [illegible] అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిన కొక్కు [illegible] చేసికొని తెచ్చిన [illegible] సంచిపెట్టునట్లు చేసి యుండిరి [illegible] కొని చదువ ప్రారంభించినది. తమ స్వ[illegible] మైన [illegible] రాజములు మర్జాల రాజములు భూమి మీద, యింతియేల సృష్టిలో లేకుండ [illegible] వలయునని, [illegible]లో మనముతో [illegible] వారిమయ్యె, మనము వారిలో [illegible]కూడదని, మనకంటె ధన బలములు గల్గియుం టచే [illegible] మన్నదనిన్ని, ముఖ్యాగాగల విషయములను [illegible]. యింతలో సభానదులైన మూషికములు కొన్ని లేచి,

కేవల [illegible], [illegible] అకేద్యమైన [illegible] అగ్రాసనాధిపతి వద్దనుంచిరి. వాటిలో [illegible] అనగా, అగడియ నుండి ‘మార్జాలరాజ [illegible]లనోపాయము’ లేదా ‘బాధానివారణో పాయము’ అనునవి అనేకాపర్[illegible]యములు’ దీని విషయమయి సభాసదు [illegible]లో చాలభాగము అంగీకరించిరి. చాలభాగమేల అన్నియు, యీ ఉపాయమును బాపు [illegible]. మార్జాల కంఠసీమయందు భయ ఘంటాహారమును దగిలించిన ఎడల సదరు రాజులయొక్క రాకపోకలు బాగుగా గుర్తెరుగవచ్చునని అగ్రాసనాధిపతియగు [illegible] గా వాకుచ్చెను. అంత అన్ని యేకగ్రీవముగా యీ విషయమును [illegible] జరిగించిన [illegible] శ్లాఘాపాత్రముగా నుం [illegible] చెప్పినవి. [illegible] కొన్ని [illegible] అల్ప బుద్ధికలులారా, [illegible] మూషికములారా, [illegible] మార్జాల రాజములు [illegible]. [illegible] ప్రస్తుతమ్యాన రా[illegible] జట్టువదలి కాలినిపట్టుచున్నారే [illegible] చేయుటుండ, [illegible] ప్రాణ[illegible] [illegible] మార్జాలమూషిక [illegible] వంచరింపదు. [illegible] మార్జాలము [illegible]. అయినను మీ ఉద్యమమునకు నేనుగూడ అంగీకరించుటకు పాలుపడుదును. అయితే మార్జాలకంఠసీమ భయఘంటాహారమును [illegible] పెద్ద ఎలుగున చెప్పినది. సభాసదులు [illegible] ప్రారంభించినవి. [illegible] పుట్టిన [illegible] మార్జాల [illegible] ఘంటను మెడకట్టు [illegible] [illegible] కట్టుట [illegible] కుగాని, [illegible] మూషికములు [illegible] సభయుగ్గినది. యీ [illegible] సభవారు [illegible] బలముగల దేదని [illegible] మూషిక మునో. [illegible] కొనిరి [illegible] మార్జాల కంఠమున భయ ఘంటా హారమును దగిలించి [illegible] మరల మూషికములు [illegible] ప్రవృత్తి [illegible] దినవి.

—

కర్తవ్యమేమిటి?

[illegible]

వెంకటగిరి రాజాగారి పరిపాలనము నేతిదిగను ఒకవేళ పరిపాలనము వక్రమార్గమున జరుగుచున్నను నేమకొన్ని గా ప్రారంభింపలేము. ఎందరో ఒకవ్యక్తి [illegible] మర్యాదగానియున పరిపాలనము విలక్షణముగ చేయలేరు. మరియు, జమీందారులు కనబడి [illegible] దుర్వ్యాపారము చేసుకొనలేక, కొంతకొరకు బాధించు చట్టములను అములులో నుంచలేరు. ప్రజాద్రోహపు పక్షమునకేని. దేశాభిమానులకు సహానము లేదు.

ఒకవేళ పరిపాలనా విధానము కొంచము బాగులని వాదించుకొనినా, పలువిధముల సౌకర్యములు చేకూర్చలేదందురుగాకేం. చెరువుల రిపేర్లు చేయుటలేదనుకొనినా? పంచాయితీ, టీకాలు, రయితుల అభివృద్ధిగా పనుల్లపలేదందురుగాక. పంటలను, పంటకొనియుండ, రయితు శిస్తుచెల్లించలేదు. చెల్లించనున్నను, రెమిషను ఇవ్వలేదనుకొనినా. రిపేర్లు అంతముగ [illegible] వర్షాలకు మిగిలియున్నవా! ఒకటేమి కంచలు [illegible] లన్నిటిని రయితులు నకలించి తృప్తి కలుగగా, వేయేల? శ్రీ గోపాలరామిరెడ్డిగారికి రిమిషను కోసము శ్రీ రాజాగారు చక్కులుచేసేగదా అంకోళము ఎక్కువకావలెనది.

కష్టములు యథార్థములై యుండ, ఆందోళనము రైతువిద్రోహి అయిన రేమకొను [illegible] కారకులు జమీందారులు [illegible]. పరిష్కారము అయిన గాకపోయెను రాజాగారు తమ అసెంబ్లీ ఎన్నికలలో సహాయమునకు లేదా రంగనాయకులును, రామిరెడ్డిగారికి 30000. యిట్టివపుడు, మనకేమియు లాభ [illegible] సామాన్యములుగాను, ఏమయ్యచేరి [illegible] చేసినవ్యక్తియైన వృద్ధాయి [illegible] విల్లు వేసికొని యున్నది, ఎవ్విధమున జమీందారికి సంబంధము లేకున్నను జమీనున ప్రవేశించి అల్లాటములు చేసిన నీకు జమీందారులు మాత్రము ఎవ్విధమున రైతులను సంతృప్తి చేయజాలరు. ఇంతకు యీ అన్యాయవ్యవస్థల ఆందోళనము సరిగానొక సత్సరమైనను గాలేదు. జమీందారీ యందలి రయితులకంగరకు యీ ఆందోళనకు అవసరో, ఇది యెందుకో తెలియునే తెలియును. జి॥ రై॥ సంఘము

వక్రమార్గమున జరుగుచున్నదో, ఇది యుక్తవలకిం యున్నదో, ఏకము తెలిసికొనజాలక యున్నది. గతసంవత్సరములలో యిప్పటికే సంఘముయొక్క సభలలో తీర్మానములు, స్థాపించిన [illegible] మాన్యములు, తమకెట్టి లిఖిత ఇదమిత్థముగ రైతుల సౌఖ్యముంటియైన చెల్లవలె రానివ్వకుంటలు, ఒకవేళ జరిగిన పలుకులవంటి మాటలు చెల్లనీయను, వారి జమీందారులు చక్కగ సాధించుకొని, పరితుగురవనా ధానముయు నమ్ముటకు తగిన అవకాశము కొసగకపోవుట, దీనికి తోడు గ్రామములో నొక చిన్నపాటి కారణముల అందుకొన్ని అనవసర తీర్మానములను చేయుచుట, చేసి చేతుకనుంచే పత్రికలలో ప్రకటించుట, ప్రకటించిన తీర్మానములు అధికారులుగాని, జమీందారులుగాని విను స్థితియుండే, వారేమి జవాబిత్తురో చెప్పి కొంతకాలము సత్యాగ్రహము జరిపెదమని సంకల్పించుట, సంకల్పించిన అనుభవమే గడుచుట. ఇవన్నియును. నేను జమీందారి యందు రైతులసేవ జమీనుల బయలవారు ప్రోత్సహించుటయు, నోరులేని రైతులు వీరి కొరకులకు దాసులై శాసన తీర్మానముల గురించి గుటయు, జమీందారులు అక్రమ చర్యలకు గడంగుచున్నారని నానా పత్రికలు కెక్కించుచుండ మనము కనులార చూచుచున్నాము.

ఈ తరుణమున స్వరక్షణార్థము జమీందారులు ఎట్టి వక్రమ పద్ధతుల నవలంబించినను, వారి మూరల వలెంచు వారుండరు. కారణము లోకమున వాడబడు సిద్ధాంతములే. జమీందారుడెంత ప్రత్యేకవర్తన గలవాడైనను వానిని ప్రజాద్రోహియని బహుజనులు వాడుట పాటి అయినది. ఒకవేళ జమీందారుడు ప్రజాసేవకొరకు ర్వమునుత్యజించిన అప్పుడు ద్రోహితమువారి కోపమునకు గురియగుచున్నారు. ఇట్టి తరుణమున ద్రోహితమువారి విముక్తి ధర్మము నెరవేర్చ లేకవలెను. జమీందారునకు సకల స్వాతంత్ర్యముల నొసగి తన స్వేచ్ఛానుసారము వర్తించుట కనుమతించనైన నమనుమతించవలెయును. లేదా. జమీందారుల ప్రదేశములయందు సహకారముగ నెట్టి తొక్కయును లేక, ఆందోళనలు గావించు దుష్ప్రచారకుల నరికట్టుటకు బూనినైన బూనవలెయును. లేకున్న, అనతికాలమునకే దేశమునందు విప్లవకరములగు దుర్భిక్షములు ప్రబలగలవని మాత్రము ద్రోహితముకు వారికి హెచ్చరింప వలసివచ్చినది.

(ఒక రయితు.)

—o—

రాంసే మాక్డొనాల్డుగారి ప్రసంగము.

[illegible]

(రూటరు)

జమీందారీ రైతు సంఘము—ఆశాస్త్రీయ మైనది.

—o—

[illegible]

వెంకటగిరి జమీందారీలోని శిస్తులు, కంచెలు.

—o—

[illegible]

(యథార్థవాది.)

స్వతంత్ర రైతు.

శుక్రవారము.

౧౩—౧౧—౩౧.

మన గొంతులు మనమే కోసికొనుటయా.

జాతియైనను, సామ్రాజ్యము వహించినను, తన ఆత్మగౌరవమును కాపాడుకొనుటకేకదా, వ్యక్తికిగాని, జాతికిగాని, ఆత్మాభిమానముండుటకు కారణము, తమ తమ పూర్వపు ఔన్నత్యము, నాగరకత, మత సాంప్రదాయములు, సారస్వతము, శాస్త్రవిజ్ఞానము, చారిత్రక ప్రాముఖ్యత లగును. వానిని పోషించుకొని, కాపాడుకొనుచు, పెంపొందించుకొనుచు, వ్యాప్తము చేయుట కొరకు ప్రతిజాతియును తమసర్వమును ధారపోయుచున్నది. బలహీన జాతులను అణగద్రొక్కి, తమజాతి సందేశములను వ్యాప్తము చేయుటకు నేడు గొప్ప గొప్ప సందేశములు సంకల్పించుట మహాభారత సంగ్రామములు జరుగుటకు సందియమా, తమ్ముతామునునే, ఏ జాతియైనను, జీవనిత పరివర్తనముగాగలదు. లేకున్న జవసత్త్వములు ఏమంతనే ఉడిగి, తుదకు నిర్వీర్యులై పరజాతిముఖ గహ్వరమునబడి నశించిపోవుచున్నవి.

నేడు భరతవర్షమునందు వ్యాపించియున్న తీవ్రజాతీయ భావోదయము ఇందుమూలముననే కల్గినది. అజ్ఞానతిమిరముచే దినదినము క్షీణించు భారత జాతిని పునరుద్ధరించు కొరకు ఇట్టి మహోత్కృష్టోద్యమము సాగుచున్నది. లోపభూయిష్ఠమయిన స్వపరిపాలనము, సర్వోత్కృష్టమయిన పరపరిపాలనముకన్న వాంఛనీయమని పెద్దలు వాకొనుచుండుట మనము వినుచున్నాము, భారతీయ నాగరికత ప్రపంచమునందు గర్విష్ఠాన ము నవీన ప్రపంచమునకు ప్రపంచమువేత అగ్రగణ్యము చుండుననుభవమయ్యయుండెను. మననాగరికత, మతము, సిద్ధాంతములు, లోపభూయిష్ఠములనియే అంగీకరింతము. అప్పటికిని, మనసామాన్యములగు విశేషములే మనకు వాంఛనీయములనియెదము. అన్యములు శాస్త్రీయములనియు, జాత్యభిమానయుత ప్రతియొక్కరును సంగ్రహించక తప్పదు. నేటిభరతవర్ష సౌభాగ్య పునరుద్ధరణ సమయమున భారత పుత్రులెల్లరు నిష్ఠాత్రయము నల్లనేయుచున్నారు.

పరిస్థితులిట్లుండ, మనయందలి అల్పలోపము లను ఘనములుగ నుత్ప్రేక్షించి అన్యాయ్యాంగముగ గ్రంథములు రచించి, స్వార్థపరతచే ప్రచురణలు చేయుచుండుట మనమెరుగనిదిగాదు. మదర్ ఇండియా, అను గ్రంథము వ్రాసిన మేయో కన్యక చరిత్రము మనకు చిర పరిచితము. విదేశీయులెందరో తమవారి ప్రభుత్వమును చిరస్థాయిచేసి కొనుటకు ఇనుమడింతలు కొండంతలు చేయుచుండ భారతీయులమును, స్వీయ సంస్కార ప్రియులును, దేశోద్ధారణ తత్పర ప్రతినలును, తీవ్రకార్యచయితలును ఇట్టి గ్రంథకర్తల ప్రచారమును నిర్మూలించుటకు బదులు, వారివ్రాతలే బ్రహ్మవాక్కులని, వానినే ప్రమాణములుగగొని ప్రవర్తించుకొనుట మనభావదాస్యము మనలనే గతికి గొనివచ్చినదో సులభముగా గ్రహింపగలము. సంస్థానాధీశులుగాని జమీందారులుగాని ఇతర మహనీయులుగాని సర్వోత్కృష్ట వ్యక్తులని ఎవ్వరును నుడువజాలరుగాని ఎవరో ఒక గద్దరెవ్వరో కొన్ని లోపములు గావించినంత మాత్రాన నట్టి సంస్థలే నిర్మూలింప వలయునా! వానిపైన దుష్ప్రచారము చేయుటయే మన కర్తవ్యమా! సర్వదోష రహితుడగు గాంధీ మహాత్ముడు సహితము తన ఆత్మకథయందెన్నియో తాను తెలిసియును తెలియకయును గావించిన లోపములను తెలిపియుండుట మనమెరుగుదుము. ఇక పలువురమును మన కొంపలలో నివసించు కృతఘ్నులయియుండు దుర్భర జీవితములు మనకు తెలియవా. మన యింట మన యునుంగు ప్రియులు గావించు దుష్ప్రచారములు కనులార గాంచియును అభిమాన దాస్యము సమాకుండ, సంస్థానాధీశులును, జమీందారులు లోకపోషణకొరకు వారు గావించు సర్వోత్కృష్ట కార్యముల మధ్య నిచటనో ఒకచోట కొన్ని లోపములాచరించినను వానిని మనము ప్రచారముచేసికొని ఇతరులచే పరిహసింపబడుట ఎంత గొప్ప ప్రమాదమో యీ మహనీయులు గ్రహింతురుగాక.

మానవ ప్రపంచము లోపభూయిష్ఠమని యొజ్జలు లోపముల నణగద్రొక్కి సద్గుణములను ప్రచారించుటయే మానవ ధర్మమని నియమము మా నముకాలిక పత్రికారాయము తెలుపక పోలేము.

——

కాంగ్రెసు కమిటీవారు 7 వ తేది బొంబాయినగరమున సమావేశమయి లండనుసభలలో ఏ లాభము లేదనియును, మహాత్ముడు దీర్ఘకాల మితర దేశములలో కాలము గడుపక, వెంటనే తిరిగి రావలయునని పడిన అభిప్రాయము సరియైనదని తరువాత లండను వర్తలు తెలుపుచున్నవి. అల్పసంఖ్యాక వర్గములవారి తీర్మానము నొప్పగజనిన పెద్దలు ప్రత్యేకప్రాతినిధ్యమున కేకగ్రీవముగ నిరాకరించుకొనిరి. ప్రధానమంత్రిగారు కాంగ్రెసువారి ఒత్తిడికి లొంగి తన పూర్వప్రసంగములకు కట్టుబడుటలేదు. కావునందు పరిస్థితులు భయంకరముగ నున్నవి.

— —

వెంకటగిరిలో రాయబారములు?

శ్రీ గోగినేని రంగనాయకులుగారు వెంకటగిరిలో 7, 8 తేదులలో, రైతులకును. రాజాగారికిని రాయబారములు నడిపిరట. వీరు సెప్టెంబరు 8, 9 తేదులలో వెంకటగిరిలో జరిగిన జిల్లా జమీందారీ సభలకును, అం॥ రా॥ జ॥ రై॥ సభలకొరకును, వచ్చియుండినపుడు, శ్రీ వెంకటగిరిరాజకుమారుల అభిప్రాయములను అనుసరించి, న్యాయసమ్మతముగను ప్రజారంజకముగను, నున్న కొన్ని విషయములను వెంటనే అమలుజరుపుటకును, శ్రీవారిచే సమ్మతింపబడి, సదరు రంగనాయకులుగారితో కార్యవిధానము నడపించుటకున్ను. రయితులకు చేయవలసిన సౌకర్యములను నిర్ణయించుటకును, వారి అభిప్రాయములను కనుగొనుటకై శ్రీ కటికనేని కళ్యాణరావుగారి మిద్దెలో సదరు రాయబారములకు జరుపనున్న సంఘస్థాపకులును, మధ్యవర్తిగా నేర్పరచిన శేషురెడ్డిగారితో మాట్లాడుచుండ కటికనేని వెంకట రామారావుగారు ఆగ్రహోద్రిక్తులై వచ్చి! రంగా? నాకు నెన్ను నావిరోధివో, నాయింట్లో మాట్లాడకూడదు. ఫోగిరా అనిబిగ్గ భీకర ధ్వనిచేసినంత మాత్రాన మిద్దెదిగినసదరు సంధిప్రయమై యింతవరకును ప్రస్థాపించని రంగనాయకులుగారు, నేడు ఏ ధైర్యముతో, ప్రజల పక్షమున రాయబారమును జరుపదలచెనో, తెలియకున్నది. సదరు కటికనేని సోదరులవల్ల అనుజ్ఞాపత్రిమును పొందియున్నారా! అట్లు పొందినచో, వారిరాయబారములు బూడిదె పోసిన పన్నీరగునని, తలంచవలెను.

రాయబారములలో రాజీకుదురునా, రాజీచేయుటకు వీరెవరు? జమీందారీలను నిర్మూలించుటయే కర్తవ్యమని నిర్ణయించిన రంగనాయకులుగారు నేడు రాయబారములు జరుపుచున్నాడనుటలో హాస్యాస్పదము, స్వతంత్రముగా వారివారి కంచెలను వారమేపుకొని ఏ కోబ్రివేలోనో, ఏ మార్గములోనో, కంచె శిస్తులు చెల్లించుకొనుచుండిన రయితులను లేనిపోని కలహములను పెంచి ఉద్రేకము కల్పించి అంతకు యింతకు సత్యాగ్రహము చేయుచున్నట్టు నాయకులగారి సాహసము గమనించిచో, సంస్థాన రయితులు తనవతనే సన్యాసులగవలెనని గాబోలు. అమాయక ప్రయత్నములు, విడిచి రయితులు వారివారి కష్టములను విపులముగా వివరించి సంస్థానమువారితో అన్యోన్య మైత్రితో మెలంగినచో, శ్రేయస్కరము.

సంస్థానమువారు విచారణసంఘము వారివిచారణయందు వేల్పని వెంటనే రయితులకు కలుగవలసిన సౌకర్యముల గల్గింతుమనియు సంఘమువారి అభిప్రాయములను తట్టవని నిర్ణయించిన శక్తివంచనలేక తీర్పుదమనియు శ్రీ వెంకటగిరి కుమారరాజాగారు చెప్పినఅన్ని విషయములను సెప్టెంబరు 25 తేది వెలువడిన స్వతంత్రరయితు పత్రికయందు 2వ పుటలో జమీందారీ రయితుల కొరకమనవి అనుశీర్షిక క్రింద ప్రచురపరచిన విషయములో కనుబరచబడినది. అట్టి రాజీవిషయమయి ఉంటేవారికేనా ఇట్లుచేయుచున్నాము అనిచెప్పకనే సత్యాగ్రహమునకు గడంగుట సాహసము. ఇట్టినిర్ణయము నీతిలేని సంస్థలకు ఆధిక్యత గన్పించుటకు జమీందారీ రయితు పత్రిక యందు ఎన్నిఅర్భాటములు వ్రాసినను గమనించు ప్రతి వ్యక్తియు సదరు అభిప్రాయమును తెలిసికొనగలడు. ఊరక నీతిలేని వ్రాతలచే లోతు తెలియక యీతరానివాని ఏటదించి చేతులుకట్టిన శ్రేయస్కరముగాదు.

యోగ్యతలేనివారును, ఒకటి తెలుపుచు మరొకటి ఆచరించువారును ఓట్లకొరకును, గౌరవములకొరకును, ప్రాకులాడువారి ఊహా గ్రహించలేక సాహసించు తమ రయితులు అపార బాధలపాలు చేయక, ఆదరించి సదరు రయితులకు గలుగు కష్టముల గమనించి, వెంటనే ఒక పద్ధతినిర్ణయించి, ప్రోత్సహించువారే రయితులను ఆదరించవలయును.

(ఒక విలేఖరి.)

— —

స్వతంత్ర నక్క.

ముక్కోటిఏకాదశి వచ్చింది. ఊరివారంతా వైకుంఠ ద్వారదర్శనార్థం గుడికి పోవలెనని ప్రయాణం అగుచున్నారు. ఒకనక్క ఇదిఅంతా విన్నది. అందరికన్నముందు తాను పోయి ద్వారదర్శనం చేసుకొందామని బయలుదేరింది. గుడికిపోయింది. ఎవరును యింకా రాలేదు. అప్పటికి కూడా తెరవబడలేదు. పాపము నక్కకు మోక్షం అత్యంత ఎక్కువగావుంది. ఎట్లయినా స్వామిదర్శనం చేస్తామని తలుపులు తీయుటానికి ప్రయత్నించింది. తలతో నెట్టింది. రాలేదు. మూతితో పొడిచింది. రాలేదు. ముందరికాళ్లతో బరికింది. ఉపయోగం లేకపోయింది. ఇట్లకాదని తనతోకను ద్వారబంధనం గొళ్ళెపురంధ్రములో ఇరికించితిప్ప నారంభించింది. తిప్పగా తిప్పగా తలుపు రాలేదుగాని, తోకమాత్రం యిరుక్కున్నది. తిన్నగా తోక తీసుకొనప్రయత్నించింది. రాలేదు. నిర్బంధముగా లాగినది. తోక మొదలంటా తెగిపోయినది. వైకుంఠ ద్వారదర్శనము తీరిపోయింది.

గాని, పాపము, ఇకతోడినక్కలలో తల యెత్తి తిరిగేదెలాగు. ఒకనాడు తోడినక్కల నన్నిటిని చేర్చి యిట్లు ఉపన్యసించెను:—

నాసోదరినక్కలారా? నామాటలు వినండి. దేవుడు మనకు నడచుటకు కాళ్ళు యిచ్చినాడు, చూచుటకు కండ్లు వాసన చూచుటకు ముక్కు, వినుటకు చెవులు, ఇవిప్రత్యేకముగ నన్నిఅవయవములను ప్రసాదించినాడుగాని, మనకు నిష్ప్రయోజనముగా నీతోకనొసగినాడు దానివలన ప్రయోజనము లేమిగదా, ఎక్కువ నష్టముకూడాను, సృష్టిలో కంతటికి ఉత్తములుగదా మానవులు. మానవులకు తోక వున్నదేమో యోచింపుడు. మానవులనుత్తములు నాదర్శముగా గైకొని నడువవలయును, తత్ఫలముగ మనకు గౌరవము, ప్రతిష్ఠలుగలవు. కావున నీనాటినుండియే మనకు స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించును.—

ఉపన్యాసము వినుచుండిన తోటినక్కలన్నియు ఉపన్యాసముచాల బాగున్నదని మెచ్చుకొనసాగినవి తోకలన్నియును వెంటనే తెగగొట్టవలెనని కొన్నినక్కలు పలుకసాగెను. మానవుల సలహాలనుబొంది మంచిచెడ్డలను చూచి నిర్ణయించుకొందమని కొన్నియును, ఇట్టి అమూల్యమయిన సలహానొసగిన తోకతెగిన నక్కయొక్క ఋణము తీర్చుకోగలమని మరికొన్నినక్కలు, వెంటనే యిట్టి మనతీర్మానము అములు జరుపుటకొక సంఘమును నెలకొల్పి తద్వారా ప్రచారము గావింపవలయునని కొన్ని నక్కలు వాదింపసాగినవి. అంతటికిని యీకాలములో సులభముగా ప్రచారముజరుగవలయునన్న పత్రికాప్రచార మవసరము. గనుక నక్కల సంఘము నొకదానిని స్థాపించి, తద్వారా నొకపత్రిక వెలువరచవలయునని కొన్ని నక్కలువాదింప సాగినవి.

ఈవాద ప్రతివాదములన్నియును జాగ్రత్తగా నొకవంక కూర్చొని వినుచుండిన యొక స్వతంత్రనక్కకీ యార్భాటము లెంతమాత్రమును గిట్టలేదు. నాయకత్వము వహించిన తోకతెగిన నక్క యెవ్విధముగ తోక తెగెనో తెలియని అమాయకపు నక్కలు వృధాగా తమ తోకలు నరుకుకొని బాధపడగలవని యెరిగి, దుఃఖించి తలవంకించి, నిట్టూర్పులు విడుచుచూ, రానున్న విపత్తును అరికట్టు ప్రయత్నమెవరికుండుటలేదని, యెలుగెత్తి తోడినక్కల కిట్లు పలుకసాగెను.

సోదరులారా! మీరు నక్కలయ్యు నింత అమాయకులయితిరే యని నాకు చాల విచారముగ నున్నది. నక్క యెక్కడ, నాకలోక మెక్కడయని ఊరక యనిరా పెద్దలు! కాలులేకున్న బ్రతుకగలము. కన్నులేకున్న మానె వినలేకున్న దుఃఖములేదు, ఏ అంగములు లేకున్నను, మనము బ్రతుక గలముగాని, మనకు కేవలము బ్రతుకు మార్గము జూపుటకే గదా ఈశ్వరుడు మనకు తోకలను ప్రసాదించి యున్నాడు. మానవులకు తోకలేదు నిజమే, మానవులకు తోక అనవసరము. మనకట్లుగాదు. తోక లేకున్న కడుపు కాలును. కడుపు గాలిన ఇతర అంగములన్నియును, తమంత తామే జవసత్వముల బాయగలవు. తోకమహాత్మ్యము మీకు తెలియనిదిగాదు తోకలేనిచో మనమెవ్విధమున జీవింపగలము. కడకు తోకతో కలియబెట్టనిదే ఎండ్రికాయ కలుగునుండి వెలుపలికి రాదే. మనకు ఎండ్రికాయలేకనా జీవనాధారము. ఎండ్రికాయలను బొక్కలనుండి వెలుపలికి లాగవలయునన్న, తోకతో గదా కలియబెట్ట వలయును. ఇంతమాత్రము ఊహించుకొనజాలక మీరు వృధాగా యీ తోకలేనినక్క మాయావాదములకు లోనగుచుండిరిగదాయని వగచెదనను.

సభ జేయుచుండిన నక్కలన్నియును స్వతంత్ర నక్క మాటలు నిక్కమని, ఆమోదించి, తమతమ తోకలు ముప్పునుండి తప్పెను గదాయని సంతసించి తోక తెగిన నక్కను ఛీవాట్లుపెట్టి పంపెను. తనమాటలు సాగక పోయెగాయని తోక తెగిననక్క విలపించుచు, తన దారిన పోయెను.

———

స్వదేశీ సంస్థానములు?

గాంధిమహాత్మునికి బ్రెయిల్సు ఫర్డు గారికిని జరిగిన సంభాషణలు.

—

... గాంధి:—సంస్థానాధిపతుల భారతీయ దేశములో నున్న బ్రిటిష్ ఆఫీసరులని చెప్పవచ్చును. సంస్థానాధిపతి బ్రిటిష్ ఉద్యోగియని స్థితియందే యున్నాడు. ఆంగ్లేయుల యాజ్ఞలను అతడు శిరసావహింపవలెను.

బ్రెయిల్సు:— అవ్వను. సంస్థానాధిపతులను మీరు రాజప్రతినిధి వశమున వదలగలరా?

గాంధి:—భారత ప్రభుత్వమువారు సంస్థానాధిపతులపై అధికారము పొందవలెను.

బ్రెయిల్సు:—రాజప్రతినిధి క్రిందనుండుట వారికి హెచ్చుయిష్టము కాదా?

గాంధి:—వారిలో నెవ్వరినైన అడుగుడు. తమకు రాజప్రతినిధి క్రిందనే యుండుట యెక్కువ యిష్టమని వారందురుకాని నిజముగా వారికి తృప్తి యుండుటకు వెట్లువీలగును. వారుగూడ భారతీయులే.

బ్రెయిల్సు—ప్రస్తుత యేర్పాటువలన వారికికొంత లాభమున్నది. అదిమీరు యెన్నటికిని యివ్వరు తమకు అన్ని మర్యాదలను చేయవలెనని వారు కోరుదురు రాజకీయసంబంధములలో నిష్కర్షగా నుండవలెననికూడ వారందురు, కాని వారి ప్రజలను యిష్టమువచ్చినటు పరిపాలింప నిత్తురు.

గాంధి:— మర్యాదకాదు. అక్కడ ఉపయోగింప వలసిన పదము అవమానకరమగు విధేయతయని చెప్పదగును. ఈ సంస్థానాధిపతులలో ఒక్కరికి కూడ తమ ఆత్మలపై స్వాతంత్ర్యమునులేదు. నిజాంగారు యేదయిన ఒక ప్రాజెక్టు ప్రారంభింప వచ్చును, రాజప్రతినిధి కోపముతో ఒక లేఖ వ్రాసిన నదిఅంతటితో సరిపోవును రీడింగు ప్రభువు సమయమున జరిగినసంగతి మీకు తెలుసునుగదా?

బ్రెయిల్సు:—సేన దేశీయుల వశమున నుంచు విషయమటుంచి, ఫెడరల్ శాసన సభలో సంస్థానాధీశులు నూటికి 40 వంతు లున్న శాసనసభల వలన భారత దేశములో నున్న నిరుపేదజనుల కేదియయిన లాభ ముండునా?

గాంధి:—మీతో సమస్యను పరిష్కరించు కొన్నట్లు వారితో గూడ మేము పరిష్కరించు కొనగలము. అది చాల సులభము గూడను. ...

ఇండియను ప్రెస్ ఎమర్జెన్సీ పవర్సు చట్టము.

—

ఇండియను ప్రెస్సు ఎమర్జెన్సీ చట్టము 17—10—31 తేదీ గల ఇండియా గెజెటులో నాల్గవ భాగమున 35—41 పేజీలలో ప్రకటింపబడెను. ఇది మదరాసు గెజెటులో గూడ ప్రకటింపబడును. ఈచట్టమును గూర్చి ప్రభుత్వోద్యోగుల సలహాను బడయగోరునట్టి పత్రికా సంపాదకులును ప్రకాశకులును మదరాసు నగరములో గవర్నమెంటు చీఫ్ సెక్రెటరీ మండలములో జిల్లా మెజస్ట్రేటులకును వ్రాయవలెను,, అని దొరతనమువారు ప్రకటించిరి.

—

ఫిట్జిరాయిగారు మూడవసారి పార్లమెంటు అధ్యక్షులుగా ఎన్నుకొనబడిరి.

◆ ◆ ◆

లోథియను ప్రభువుగారు ఇండియా సహాయ కార్యదర్శిగా నియమింపబడిరి.

◆ ◆ ◆

బొబ్బిలి మహారాజాగారు ప్రత్యేకాంధ్ర రాష్ట్రనిర్మాణమును గూర్చి ఇంగ్లాండులో ప్రచారము గావించుచున్నారు.

◆ ◆ ◆

శ్రీ జార్జిసార్వభౌముని సందర్శన సమయమున గాంధి మహాత్ముడు తన సాధారణ దుస్తులతోనే వెడలిరి.

◆ ◆ ◆

విశ్రాంతి భవనము, నెల్లూరు.

ఇటువారల కిచట గల సౌకర్యము మరెచటను లభ్యపడదు.

ప్రస్తుత ఆర్థిక పరిస్థితులనుబట్టి మా భవనములో భోజన ఛార్జీలు తగ్గించవలయునని మా మిత్రులు సలహా నొసంగుటచే నష్టకష్టములను వెనుదీయక తగ్గించడమైనది.

కల్తీలేని నెల్లూరు బియ్యముతో యథాపూర్వముగా నొసంగు అన్ని పదార్థములతోటి పూట 1-కి భోజనం 0.4.0 మాత్రమే.

మా భవనములో యేర్పాట్లన్నియు ఆరోగ్యముగను, పరిశుభ్రముగను రుచికరముగను వుండియు సామాన్యులకు సయితము అవకాశము గలుగునట్లు యేర్పాట్లు చేసియున్నాము. ఆంధ్రులు తప్పక మాకు ప్రోత్సాహము చేయ ప్రార్థన.

పూట 1-కి భోజనము	0—4—0.
నెల 1-కి భోజనము	10—0—0.
స్పెషల్ భోజనము పూట 1-కి	0—6—0.
మేలురకం కాఫీ కప్ 1-కి	0—1—0.

గదులు, స్నానములు, టిఫిన్‌లు, వగయిరాలకు ప్రత్యేకచార్జీ.

డి. శేషారెడ్డి, ప్రొప్రయిటరు.

ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,

గాంధీచౌక్, నెల్లూరు.

మహాశయులారా!

భారత దేశమున దేవసమానులగు మహనీయులు ప్రజాసంరక్షణార్థమై మహత్తరమగు కృషిసల్పి ఉత్తమములగు ఆయుర్వేద ఔషధ శాస్త్రములను నిర్మించియున్నారు. అట్టి ఉత్తమమగు గ్రంథములు అనేకములుండగా అనేకులు నవయుగ వైద్యులు అట్టి శాస్త్ర పరిశోధన, శాస్త్ర ఆచరణ, అలస్యమనియు, అనాయము లేదనియు, కృత్రిమ కల్పిత శాస్త్రములలోనుండు చిట్కాలను తాత్కాలికముగా తయారుచేసి ప్రజలను మోసపుచ్చుటయేగాక, ఆయుర్వేద ఔషధ ప్రభావము లకును, తత్సంబంధమైన వైద్య గ్రంథములకును తీరని కళంకము నాపాదించుటంబట్టి ఆయుర్వేద ఔషధములు శాస్త్రయుక్తముగా తయారుచేసి, అనుభవయుక్తముగా నొసంగిన మొదల సమస్త కఠిన వ్యాధులును, నిర్మూలను చేయుటకు ఆయుర్వేద ఔషధములకు శక్తిగలదని; తెలుపుటకుగాను ఈ ఫార్మసీని. మా సింహపురమున నెలకొల్పినాము. ఇచ్చట తయారుచేయులను ముఖ్యమగు ఔషధములను ప్రజానీకమందరియును వుపయోగించి దానియొక్క ఫలమును అనుభవింప ప్రార్థన.

ఇచ్చట తైలములు, లేహ్యములు, చూర్ణములు, భస్మములు, మాత్రలు, వర్తులు, అరిష్టములు, ఆసవములు, రసాయనములు, వంట ఔషధములు, తయారు చేయబడుచున్నవి. కల్తీలేని ఔషధములను వుపయోగించి లేని కష్టములను తెచ్చుకొనక, మాచే తయారుచేయబడు ఔషధములనే వుపయోగించుడు.

ఆయుర్వేద ఫార్మసీ,
గాంధీచౌక్, నెల్లూరు.

దేశిరెడ్డి శేషారెడ్డి,
ప్రొప్రయిటర్.

Editedand Published by D. Sesha Reddy and Printed at the Simhapuri Press, Nellore.